

מטרים ויותר. מכאן שאין להימנע כליל משימוש בחומרי הדברה, אלא שראוי בכל מקרה לבדוק ולשאול: "האם ריסוס זה אמנם נחוץ?" ואנא מכם: אל תרססו לנו על מיכלי החלב, על גבי העגלות ומזון ועל פינות הילדים!

מינתי שורה של תרופות ידועות ואף תרופות פלא למכת הזבובים, אך גם מי שיישמן בקפדנות לא תמיד יינקה ממנה. גם כאן מתקיים הפסוק כי: "אוי לרשע ואוי לשכנו", מאחר וטווח התעופה של זבוב הבית מגיע למאות

מה אומר הרופא?

מצב ההתעברות אצל העגלות – מדאיג

ד"ר אורי ספקטור, "החקלאית", פרדס חנה

באחוזי ההזרעות הראשונות מכלל ההזרעות הראשונות המצב הוא די וריאבלי, וברוב השנים הוא עולה על 50% (שזהו, לדעתנו, המצב האופטימלי) ובשנתיים האחרונות הוא נע בין 60% ל-70%.

כל זה במבט ראשון. אולם כשנתעמק קצת יותר ניווכח לדעת שמצב ההתעברות בכללותו הוא גרוע, והתמונה דומה, פחות או יותר, בכל האיזור. משק זה – בדומה למשק אחר באיזור, ובניגוד לשלושת המשקים הנוותרים – איננו נוהג לרכוש עגלות מבחון. כך, שהאפשרות של הכנסת "גורמים עוינים" כדוגמת: לפטוספירוזיס, ברוצלחיס, אי. בי. אי. (הפלה גניפית EBA), ושאר מריעין בישין, אינה קיימת. לפני כחצי שנה קיבלנו את תשובת המכון הווטרינרי בקשר לבדיקת דמים להימצאות מחלת הלפטוספירוזיס בעדר, וכל העדר נמצא בכיל שלילי.

כל עגלה – ללא כל קשר לדרישות – עוברת בגיל שנה בדיקת אברי מין שיגרתית ורק לעתים רחוקות מוצאים תופעות חריגות כמו: דלקות רחם שהגורם להן הוא בלתי ידוע והמחשבה היחידה היא שזוהי אשמתו של הפר שניצב בשכנות ויתכן שהוא הינו גורם לזיהום בהרבעה לא מבוקרת, או כמו עגלות פרימרטין (freemartin): תאומי זכר + נקבה) שבהזדמנות זו יוצאות מן העדר.

ניתוח מצב ההתעברות לשנים 1975–1978 באיזור עבודתנו, השומרון הצפוני, (חוברת 160) דן בתמונת מצב הכוללת את כל עדר פרות החלב: הן הפרות והן העגלות, והסיכום היה משותף לשתי הקבוצות.

לצורך ניתוח מצב ההתעברות אצל העגלות בלבד, לקחנו את אחד מחמשת המשקים הקיבוציים (משק ה' בטבלת המאמר המוזכר). בחרנו בו מכיוון שהוא עומד במרכז מבחינה סטטיסטית: הממוצע השנתי שלו כמעט זהה לממוצע האיזור כולו שהוא 37.2%, מספר ההזרעות השנתי גבוה מהממוצע האזורי כולו והוא 1034 הזרעות, אולם מספר הבהמות שבמשק גדול יותר. אך – והעיקר והחשוב: כמעט ואין תנודות באחוזי ההתעברות במשק עצמו בארבעת השנים שנוכלות בניתוח, חוץ משנה אחת – 1977 – בה היה מצב ההתעברות גרוע מאוד בכל האיזור.

ובכן, הבה ונראה מה מצב ההתעברות בעגלות באותו משק בשנים 1974–1978.

טבלה 1 מראה באופן ויזואלי את מה שאירע בחמשת השנים.

במבט ראשון נראה שבמספר העגלות המוזרעות היו פעמיים תנודות משמעותיות: ב-1976 וב-1978. באחוזי ההתעברות היתה עליה של 6% ב-1976 לעומת 1975, ועליה של קרוב ל-10% ב-1977–1978 לעומת 1976.

טבלה 1. התעברות העגלות

השנה	ס"כ העגלות						הזרעות ראשונות מתוך ס"כ העגלות	
	מזרעות		הריונות		%	מספר	הזרעות	
							מספר	%
1974	225	121	53.7	117	52.0	62	52.9	
1975	222	115	51.8	108	48.6	59	54.6	
1976	204	118	57.8	132	64.7	78	59.0	
1977	222	149	67.1	131	59.0	84	64.1	
1978	170	115	67.6	118	69.4	81	68.6	

העגלות מוחזקות בקוראל רחב וגדול שנבנה לפני כשלוש שנים ותהליך חלוקת המזון נעשה בו ביעילות ובמהירות.

גיל ההזרעה, או נכון יותר, משקל העגלות בהזרעה, נראה סביר לחלוטין: ההזרעות הראשונות הן מעל לגיל 14 חודש והמשקל הוא בסביבות 300 ק"ג.

מפעם לפעם מוגשות לטיפול עגלות "שלא נראו" דורשות, או שעבר זמן רב מאז הדרישה האחרונה והטיפול נעשה בהתאם: עיסוי לשחלות, הורדת גופים צהובים וכו'. כמעט ואין שימוש בהורמונים כלשהם.

האחוזים הלא טובים בהתעברות נמשכים לאורך כל השנה ואין משמעות גדולה להבדלי החורף והקיץ. והשאלה היא כיצד ולמה זה קורה.

נראה לי – לאחר מעקב של כמה שנים – שמקור הבעיה בהתעברות הגרועה בעגלות, הוא בצפייה לא נכונה, לא שיטתית, לא מדויקת וללא רישומים.

את עיקר האשמה אני תולה במרחק הרב שישנו בין סככת העגלות וביתן החליבה. עם כל הרצון הטוב, יותר מאשר פעמיים ביום (בזמן חלוקת האוכל, העברות וסידורים טכניים כלשהם), כמעט ואין איש רואה את העגלות. וגם אז רואים או "חושבים שרואים" קפיצה כלשהי, ולא כל כך קל לזהות את הקופצת ואת "הנקפצת" אם מבחינת המרחק ואם מבחינת המספרים שעל הגב שלא תמיד הם ברורים (תספורת!!!).

ובין ראיה ורישום רב המרחק, והוא גדול עוד

יותר בין רישום והדיווח הלאה, ועוד יותר מהדיווח הלאה ועד למזרע (שבדרך כלל כבר היה היום...)

נכון הוא שבשנתיים האחרונות יש שיפור ב-10% אולם המצב הוא עודנו בכי רע. אין כל סיבה שלא נגיע בכל רפת מסודרת לאחוזי התעברות בעגלות שנעים בין 80% – 100%. ואנא לכו והתבוננו במושבים המסודרים שעל ידנו.

והמסקנה: אינני יודע אם אפשר לקרב טכנית את סככות הגידול למכון החליבה (שמסביבו מתרחשת כל הפעילות היומיומית). אולם בוודאי שאפשר לקרב את ה"צופים" לסככות הגידול. לא עשיתי את החשבון הכספי, אולם נראה לי שאם יעסיק כל משק עובד אחד שיהיה אחראי על כל הדרישות בעדר, ובעיקר אצל השלוחות המרוחקות יותר, ובמשך כל שעות היום (בנוסף לעוד תפקידי עזר) – נצא כולנו נשכרים.

לד"ר אורי ספקטור ולרלי

איחולים לבביים

להולדת הבת

מ א י ה

משק הבקר והחלב